

A családi ellátások indexálásának uniós jogba ütközése

Már 2013 táján hallani lehetett róla, hogy néhány uniós tagállam be akarja vezetni a családi ellátások indexálását, amely azonban csak évekkel később vált valósággá, amikor Ausztria törvényi szinten 2019. január 1-jével tényleg bevezette azt. Ezáltal az Ausztriában családi ellátásra jogosulttá váló szülők a nem Ausztriában élő gyermekeik után – a gyakorlat alapján már bizton kijelenthető, hogy döntően – alacsonyabb összegű ellátásokat kaptak, mint amelyek az Ausztriában élő gyermekek után jártak. Három és fél év telt el, mire a diszkriminatívnak tartott rendelkezés kapcsán indult jogi eljárások lezárultak, miután az Európai Bíróság a C-328/20. sz. ügyben¹ kimondta, hogy az indexálás nem összeegyeztethető az uniós joggal. A jog szintjén ezáltal alapelvekkel megállapították, hogy az osztrák jogszabály ellentétes az uniós normákkal, de nem szabad megfeledkezni arról, hogy a jogsértés kimondása még önmagában nem orvosolja a jogsértés által kiváltott negatív hatásokat. Cikkünkkel ezért kettős célkitűzést követünk. Egyrészt bemutatjuk azt az utat, amelynek végén az Európai Bíróság határozottan állást foglalt az uniós jog megsértéséről. Másrészt azonban azt is megvizsgáljuk, mi történt az ítélet meghozatalát követően Ausztriában, milyen lépéseket tettek annak érdekében, hogy a jogsérelmet szenvedett családok megkapják azokat a különbözeti kifizetéseket, amelyek nekik a törvény hatályba lépését követően is végig jártak volna, de az indexálás miatt nem kerültek kifizetésre.

I. Előzmények

Az indexálás fogalmilag azt jelenti, hogy ha az EU tagállami mobil munkavállaló gyermekei a munkavállaló munkavégzési helyétől eltérő tagállamban laknak, akkor a rájuk tekintettel járó ellátások esetében a tagállamoknak lehetőségük legyen arra, hogy az ilyen ellátásokat a gyermek tartózkodási helye szerinti tagállam körülményeihez

igazítsák. Ergo, csökkenthessék vagy növelhessék attól függően, hogy a gyermek lakóhelyének országában milyen az életszínvonal. Az életszínvonal különbségekre az EUROSTAT-nak konkrét táblázatai vannak, és évente kiadja a vásárlóerő paritáson mért összegzését.²

¹C-328/20. sz. Európai Bizottság kontra Osztrák köztársaság ügy (2022. június 14.) [ECLI:EU:C:2022:468].

²Ezerint az EU-28-ak átlagát 100 egységnek véve 2018 júniusában Ausztria 127 egységen, Németország 123 egységen, Lengyelország 71 egységen, Magyarország pedig 70 egységen állt.

³Ausztria érvelését egy bécsi jogász, Dr. Wolfgang Mazal 2017-ben a Szövetségi Pénzügyminisztérium megkeresésére írt jogi szakvéleményére alapozta. Letöltés: 2022. október 14. <https://familiefamilienrecht.wordpress.com/2018/03/04/gutachten-prof-mazal-kuerzung-der-familienbeihilfe-fuer-kinder-im-eu-ausland/> A vélemény kritikai értékelését lásd: Gellérné Lukács Éva, A családi ellátások indexálása az Európai Unióban In: Raffai Katalin; Szabó Sarolta (szerk.) *Honeste benefacere pro scientia: Ünnepi kötet Burián László 65. születésnapja alkalmából*, Budapest, Pázmány Press (2019). 187-189. o. Letölthető: https://www.uni-nke.hu/document/uni-nke-hu/BurianLaszlo65_unnepikotet_2019.pdf

I.1. Az osztrák szabályozás

Ausztria volt az első tagállam, amely vállalkozott az indexálás bevezetésére.³ 2002-ben Ausztria kb. 1500 külföldön élő uniós állampolgárságú gyermek után fizetett családi ellátást, 2016-ra ez a szám 130 000 fő fölé emelkedett.⁴ Ennek megfelelően a kiadások drasztikusan megnöttek. Az osztrák parlament 2018. október 24-én megszavazta a gyermekek után járó családi ellátások és a gyermekek után járó adókedvezmények indexálását bevezető törvénymódosítást. 2018. december 10-én pedig kihirdették ennek végrehajtásaként a családi ellátások indexálását bevezető, a tartósan Ausztrián kívüli EU (EGT) tagállamban vagy Svájcban élő gyermekekre vonatkozó, a családi pótlék és gyermek utáni adókedvezmény EU-s kiigazítási rendeletét (Familienbeihilfe-Kinderabsetzbetrag-EU-Anpassungsverordnung (FLAG)⁵).

A FLAG 8. §-a a családi támogatás összegét a gyermekek számának és életkorának függvényében szabályozza. A FLAG – 2018. december 4-i szövetségi törvénnyel beiktatott és 2019. január 1-jétől hatályos – 8a. §-a többek között az állandó jelleggel másik uniós tagállamban tartózkodó gyermekek tekintetében előírja a családi támogatásnak a lakóhely szerinti államban fennálló vásárlóerőviszonyokhoz kötött indexálását az Európai Unió statisztikai hivatala által minden egyes uniós tagállam tekintetében közzétett összehasonlító árszínvonalak alapján.

A FLAG 12. §-a értelmében a Finanzamt (adóhivatal, Ausztria) értesítést állít ki a családi támogatásra való jogosultság keletkezésekor vagy megszűnésekor.

A FLAG 53. §-ának (1) bekezdése szerint más tagál-

lamok állampolgárai az osztrák állampolgárokkal egyenlő bánásmódban részesülnek a FLAG keretében, minek körében egy gyermek másik tagállamban való állandó tartózkodását az Ausztriában való állandó tartózkodással egyenértékűnek kell tekinteni. A FLAG 53. §-ának – a 2018. december 4-i szövetségi törvénnyel beiktatott és 2019. január 1-jétől hatályos – (4) és (5) bekezdése kivételt írt elő ez alól a családi támogatásnak a FLAG 8a. §-ában előírt indexálását illetően.

A FLAG tehát 2019. január 1-jei hatállyal az Ausztriában munkát vállaló uniós polgárok esetében azon ország árszínvonalához igazította a családi ellátás és családi adókedvezmények mértékét, ahol a munkavállaló gyermeke életvitelszerűen él.

Az EUROSTAT adataira támaszkodva határozták meg az életszínvonalat és az indexálás mértékét.⁶ Eszerint 2019-ben 0,562-szeres ellátást kaptak a Magyarországon élő gyermekek (tehát kicsivel több, mint a felét annak, amit az Ausztriában élő gyerekek, 56%-ot). A törvényt kétszer módosították, mindkét alkalommal azon célból, hogy a konkrét százalékokat hozzáigazítsák az EUROSTAT adataihoz, és pontos arányokat határozzanak meg a 2020. és a 2021. évre is.⁷ Meg kell jegyezni, hogy amikor a jogszabályt társadalmi vitára bocsátották, több osztrák szervezett tiltakozott annak bevezetése ellen, pl. a Katolikus Családok Egyesülete azzal az indokkal, hogy sérti a gyermekek esélyegyenlőségét. 2018. január 30-i bécsi bilaterális megbeszélésükön Orbán Viktor miniszterelnök tisztességes eljárást kért az Ausztriában dolgozó magyaroknak az osztrák családtámogatási rendszerrel kapcsolatban Sebastian Kurz osztrák kancellártól.

I.2. Az indexálás megítélése az uniós jogban

Az indexálás jogi értékelését meg lehet közelíteni a munkaerő szabad mozgását érintő általános szabályok felől, és az uniós belső mobilitáshoz

kapcsolódó szociális biztonsági koordináció szempontjából. Az EUMSZ 45. cikkét implementáló, a munkaerő szabad áramlásáról szóló 492/2011/EU

³lásd: Országgyűlés Hivatala, Infójegyzet, 2019/25. 2019. június 26.

⁵<https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=20010489> 2019. augusztus 5-i konszolidált, hatályos változat. (Letöltés: 2019. augusztus 5.)

⁶Ibid., 2. § (1) bekezdés.

⁷<https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=20011329> (Letöltés, 2022. szeptember 27.)

rendelet 7. cikke szerint az uniós munkavállalók azonos szociális kedvezményeket élveznek a fogadó ország saját munkavállalóival.⁸ Az EUMSZ 48. cikkét végrehajtó, a szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló 883/2004/EK rendelet pedig egy teljes fejezetet szentel a családi ellátások koordinációjának.⁹ A két rendelet között hierarchikus a viszony: ¹⁰ először a 883/2004/EK tanácsi rendeletet kell megvizsgálni a jogosultságok vonatkozásában, és ha az ellátás nem tartozik a hatálya alá, akkor következik annak a megállapítása, hogy a 492/2011/EU tanácsi rendelet szerint szociális kedvezménynek minősül-e. Mivel az osztrák ellátás kifejezetten a 883/2004/EK rendelet hatálya alá tartozik,¹¹ ennél fogva uniós jogi helyzetét a 883/2004/EK rendelet szerint kell megítélni elsősorban.

A szociális biztonsági koordináció azt kívánja biztosítani, hogy ha a családtagok eltérő tagállamokban laknak vagy dolgoznak, akkor se maradjon a család védelem nélkül. Az EUMSZ 48. cikke előírja a tagállamoknak, hogy egyenlő bánásmódot biztosítsanak a juttatások kifizetése terén a tagállamok területén lakó személyek számára. Arról nem rendelkezik, hogy a nem a tagállamok területén lakó személyekkel mi a helyzet. A tagállami joghatósági területen túlrá történő folyósítás (ellátás exportja) az EUMSZ 48. cikkét implementáló 883/2004/EK rendelet 67. cikkéből következik. Eszerint „Egy személy az illetékes tagállam jogszabályainak megfelelően jogosult családi ellátásokra a másik tagállamban lakó családtagjai után is, mint ha a családtagok is az előbb említett tagállamban rendelkeznének lakóhellyel”.¹² Ez azt jelenti, hogy olyan személyek is a tagállam joghatósága alá kerülhetnek, akik esetleg soha nem is voltak a tagállam

területén, tehát azzal semmilyen fizikai kapcsolatban nincsenek. Az uniós koordinációs jog teremti meg számukra a lehetőséget, hogy bekerülhessenek a jogosultak közé, ellátást igényelhessenek és kaphassanak. Ez egy jogi fikció, a közös háztartás fikciója. A fikció létét és jelentőségét az Európai Bíróság is hangsúlyozta: „[A 883/2004/EK] rendelet 60. cikke (1) bekezdésének második mondatát úgy kell értelmezni, hogy az e rendelkezés szerinti fikció olyan személy családi ellátásokra való jogosultságának elismerését eredményezheti, aki nem az ezen ellátások folyósítása szempontjából illetékes tagállam területén rendelkezik lakóhellyel, amennyiben az említett ellátások nyújtásának a nemzeti jog által előírt minden egyéb feltétele teljesül...”.¹³

A Rendelet hatálya alá tartozókat megilleti az egyenlő bánásmód,¹⁴ amely magában foglalja a más tagállami gyermekek részére történő utalást (exportot) is,¹⁵ az exportnak még az sem lehet akadály, ha a kérelmező maga sem él az illetékes tagállam területén.¹⁶ Az Európai Bíróság szerint az export alapja, hogy ne lehessen különbséget tenni az ellátás jogosultjai között azok lakóhelye alapján: „Ez a rendelkezés különösen azt kívánja megakadályozni, hogy egy tagállam attól tehesse függővé a családi ellátások nyújtását, vagy azok összegét, hogy a munkavállaló családtagjai az ellátást nyújtó tagállam területén laknak-e, és így visszatartsa a közösségi munkavállalót attól, hogy éljen a szabad mozgás jogával”.¹⁷

Végül, meg kell említeni a 2010-ben eldöntött Schwemmer ügyet.¹⁸ Ebben az ügyben az Európai Bíróság még a 883/2004/EK rendelet jogelődjének a 1408/71/EGK rendeletnek az alapján vizsgálta a tényállást, és megerősítette a főszabályt, misze-

⁸Az Európai Parlament és a Tanács 492/2011/EU rendelete (2011. április 5.) a munkavállalók Unión belüli szabad mozgásáról, HL L 141, 27.5.2011, p. 1–12

⁹Az Európai Parlament és a Tanács 883/2004/EK rendelete (2004. április 29.) a szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról.

¹⁰Ezt erősítette meg az Európai Bíróság a 249/83. sz. Vera Hoeckx ügyben [ECLI:EU:C:1985:139].

¹¹A két jogszabály szerepel a 883/2004/EK 9. cikk szerinti osztrák notifikációban, ami azt jelenti, hogy szociális biztonsági ellátásként a Rendelet hatálya alá tartozik.

¹²883/2004/EK Rendelet 67. cikke.

¹³C-378/14. sz. ügy Trapkowski [ECLI:EU:C:2015:720] rendelkező rész.

¹⁴Rendelet 4. cikke, illetve az Európai Bíróság jogesetei C-160/96. sz. ügy Molenaar [ECLI:EU:C:1998:84] , C-275/96. sz. ügy Kuusijärvi [ECLI:EU:C:1998:279] , C-177/12. sz. ügy Lachheb [ECLI:EU:C:2013:689].

¹⁵C-363/08. sz. Slanina-ügy [ECLI:EU:C:2009:732], C-378/14. sz. ügy Trapkowski [ECLI:EU:C:2015:720].

¹⁶A Slanina ügyben az elvált házastárs jogát ismerte el az Európai Bíróság kérelem beadására az elvált férj munkavégzése.

¹⁷C-543/03. sz., Dodl és Oberhollenzer ügy [ECLI:EU:C:2005:364] 46. pont. helye szerinti tagállamban.

¹⁸C-16/09. sz. Schwemmer ügy [ECLI:EU:C:2010:605] 41. pont.

rint a munkavállaló ugyanúgy jogosult a más tagállam területén lakóhellyel¹⁹ rendelkező családtagjai után családi ellátásokra, mintha családtagjai a munkavégzés államában rendelkeznének lakóhellyel.²⁰ Hangsúlyozta ennek indokoltságát is: „E rendelkezés célja a migráns munkavállalók számára a családi támogatások igénybevételének megkönnyítése a munkavállalásuk helye szerinti államban azon esetekben, amikor a családjuk nem tartott velük ezen államba, továbbá különösen annak megakadályozása, hogy egy tagállam attól tesse függővé a családi ellátások nyújtását, vagy azok összegét, hogy a munkavállaló családtagjai az ellátást nyújtó tagállam területén laknak-e”²⁰ Az Európai Bíróság egyértelműen és expressis verbis utalt az összecsúszásra is, kimondta, hogy

a Rendelet célja annak megakadályozása, hogy a tagállam a mobil munkavállalónak más országban nyújtsa az ellátást, ha a családtag egy másik tagállamban él.

Jól látható, hogy az uniós jog szubsztantív módon érinti a családok helyzetét az Európai Unióban,²¹ és az osztrák indexálás az elfogadásakor ismert szabályok alapján ellentétes volt az uniós jogi rendelkezésekkel és az Európai Bíróság addigi joggyakorlatával. Egyedül az lehetett egy kérdés, hogy az Európai Bíróság a 883/2004/EK rendelet alapján is kimondja-e a jogsértést, de erre is inkább egy elméleti kérdésként tekinthetünk, mert a 1408/71/EGK rendelet és a 883/2004/EK rendelet rendelkezései e téren tartalmilag megegyeznek.²² Ezért elég nagy valószínűséggel előre lehetett látni

II. Az osztrák törvény uniós jogba ütközésének kimondása

Fontos emlékeztetni arra, hogy az osztrák törvény uniós jogba ütközése már a kezdetektől valószínűsíthető volt. 2017. március 20-án és később 2018. január 13-án európai parlamenti képviselők egy csoportja, köztük osztrák képviselők is írásbeli választ igénylő kérdéseket intéztek a Bizottsághoz a családi ellátások indexálását célzó osztrák tervek kapcsán.²³ Arra kérdeztek rá, hogy sérül-e az egyenlő bánásmód elve, illetve, ha a mobil uniós polgárok ugyanúgy fizetnek adót, akkor ugyanúgy jogosultak-e az ellátásokra is, mint az adott ország állam-

polgárai. A Bizottság a 2017. július 26-án majd 2018. március 20-án kelt válaszában hangsúlyozta, hogy az ellátások indexálása nincs összhangban az Európai Bíróság által is értelmezett uniós joggal, illetve hogy ugyanazokra az ellátásokra jogosultak, mint a helyi munkavállalók. A Bizottság kilátásba helyezte, hogy ha Ausztria elfogad ilyen szabályt, akkor azokat a Bizottság meg fogja vizsgálni, mert tilos a munkavállalók állampolgárságán alapuló bármiféle, közvetlen vagy közvetett megkülönböztetés.

II.1. A kötelezettségszegési eljárás elindítása

Nem volt semmiképpen sem váratlan, hogy amikor Ausztria 2019. január 1-jei hatállyal elfogadta a FLAG törvényt, az Európai Bizottság 2019. január 25-én meg is indította a kötelezettségszegési eljárást, felhívva a figyelmet arra, hogy a jogszabály az uniós joggal ellentétes. 2019. március 25-én az Osztrák Köztársaság azt válaszolta a Bizottságnak, hogy álláspontja szerint a jogszabály nem ellentétes az uniós joggal: a 883/2004 rendelet 67. cikke felhatalmazást ad a családi ellátásoknak a gyermek lakóhelye alapján történő kiigazítására. Továbbá

a 67. cikk nem követeli meg, hogy a valamely másik tagállamban lakóhellyel rendelkező gyermekek után folyósított ellátások összegének meg kell egyeznie az Ausztriában lakóhellyel rendelkező gyermekek után folyósított ellátások összegével. Végül szerinte nem áll fenn közvetett hátrányos megkülönböztetés, mivel a családi ellátásoknak, valamint a szociális és adókedvezményeknek a gyermek lakóhelye szerinti állam árszintjétől függő kiigazítása objektíven igazolt, és csökkenti valamennyi munkavállaló terheit.

¹⁹Lásd még: C-153/03. sz. Weide-ügy [EBHT 2005., I-6017. o.] 20. pont.

²⁰Lásd még: C-117/89. sz. Kracht-ügy [EBHT 1990., I-2781. o.] 15. pont.

²¹Burián László, *Internationales Familienrecht für das 21. Jahrhundert*. Magyar Jog, 2007/4., 244–247. o. Király Miklós, *Egység és sokféleség – az Európai unió jogának hatása a kultúrára*, Új Ember Kiadó, Budapest (2007).

²²1408/71/EGK rendelet 1., 2., 73. és 76. cikkei.

²³http://www.europarl.europa.eu/doceo/document/E-8-2018-000191-ASW_EN.html E-000191/2018(ASW) és

A Bizottság nem fogadta el az osztrák érveket, 2019. július 26-án az eljárás a következő szakaszba lépett, a Bizottság indoklással ellátott véleményét küldött meg Ausztriának.²⁴ *Marianne Thyssen* foglalkoztatásért, szociális ügyekért, munkavállalói készségekért és mobilitásért felelős uniós biztos elmondta, hogy az egyenlő bánásmód az EU alapelve. „Azoknak az EU polgároknak, akik egy másik tagállamban dolgoznak, ott fizetnek adót és járulékokat, joguk van ugyanazokra a családi ellátásokra.”²⁵ 2019. október 24-i levelében az Osztrák Köztársaság válaszolt erre az indoklással ellátott véleményre, és rámutatott, hogy a szóban forgó családi ellátások összege, valamint a szociális és adókedvezmények nem pusztán átalányjellegűek, hanem a tényleges szükségleteknek felelnek meg. Emellett az a tény, hogy ezen ellátásokat és kedvezményeket átalányösszeg formájában nyújtják, nem zárja ki, hogy ezeket a gyermekek lakóhelye szerinti árszint alapján kiigazítsák. Az ilyen kiigazítás nem minősül egyenlőtlen bánásmódnak, hanem a terhek egységes csökkentését biztosítja a kedvezményezett munkavállalók számára, függetlenül attól, hogy a gyermek tényleges tartózkodási helye hol van. Feltételezve, hogy közvetett hátrányos megkülönböztetés áll fenn, azt többek között a szociális biztonsági rendszert terhelő kiadások egyensúlyára vonatkozó célkitűzés, valamint a kedvezményezettek teherviselési képességének figyelembevételére irányuló cél igazolja.

Az Európai Bizottság ismételt nem fogadta el az osztrák érveket, 2020. július 22-én benyújtotta kötelezettségszegés megállapítása iránti keresetet az Európai Bírósághoz, amely a C-328/20. ügyszámot kapta.²⁶ A Bizottság két jogalapra hivatkozott:

- Egyrészt arra, hogy a családi támogatás és a gyermek után járó adójóváírás a 883/2004 rendelet értelmében vett családi ellátásnak minősül. A rendelet 7. és 67. cikkei tiltják, hogy valamely tagállam a családi ellátások biztosítását vagy azok mértékét attól tehesse függővé, hogy a kereső tevékenységet folytató személy családtagjai a szolgáltatást nyújtó tagállamban rendelkezzenek lakóhellyel. A kiigazítás bevezetésével azonban Ausztria a gyermekek javára biztosított családi ellátásokat illetően pontosan aszerint dönt, hogy a gyermek melyik tagállamban rendelkezik lakóhellyel. Ausztria ezáltal megsérti a 883/2004 rendelet 7. és 67. cikkét.

- Másrészt a Bizottság arra hivatkozott, hogy a kiigazítás, ahogyan azt Ausztria bevezette, azokat a jogosult személyeket, akiknek a gyermekei magasabb árszinttel rendelkező tagállamokban rendelkeznek lakóhellyel, kedvezőbb helyzetbe hozza azon személyekhez képest, akiknek a gyermekei Ausztriában rendelkeznek lakóhellyel, miközben azokat a személyeket, akiknek a gyermekei alacsonyabb árszinttel rendelkező tagállamokban rendelkeznek lakóhellyel, kedvezőtlenebb bánásmódban részesíti. A kiigazítás bevezetésekor Ausztria azonban a nemzeti költségvetés olyan megtakarításából indult ki, amely csak azt jelentheti, hogy az ilyen ellátásoknak és kedvezményeknek több olyan kedvezményezettje van, akiknek a gyermeke az Ausztriánál alacsonyabb árszinttel rendelkező tagállamokban rendelkezik lakóhellyel.

Fentiek alapján kérte az Európai Bíróságtól annak megállapítását, hogy az Osztrák Köztársaság megsértette az uniós jogot.

2.2. Az Európai Bíróság döntése

Az Európai Bíróság döntését mindig megelőzi a Főtanácsnoki Indítvány, amelyet ebben az ügyben 2022. január 20-án ismertetett Jean Richard de

la Tour Főtanácsnok.²⁷ A Főtanácsnok nem hagyott kétséget afelől, hogy egyetért a kötelezettségszegés megállapítása iránti keresettel. Végkövetkeztetése

²⁴https://europa.eu/rapid/press-release_IP-19-4253_en.htm Letöltés: 2022. szeptember 27.

²⁵Ibid.: „Equal treatment is a fundamental principle of the EU. EU citizens, who work in another Member State than their own and pay taxes and social security contributions, have a right to the same family benefits.”

²⁶<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=230707&pageIndex=o&doclang=HU&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=1718893>.

²⁷ECLI:EU:C:2022:45

szerint azt javasolta az Európai Bíróságnak, hogy adjon helyt az Európai Bizottság keresetének.

A Főtanácsnoki Indítvány statisztikai adatokra is hivatkozott, amelyek azt támasztják alá, hogy az osztrák kiigazítás valós célja nem a gyermek lakóhelyének életszínvonalához igazítása volt, hanem a globális költségcsökkentés. *„A jelen esetben a gyermekek lakóhelyéhez kapcsolódó, az osztrák szabályozásban rögzített kritériumból az következik, hogy a családi ellátások, valamint a szociális és adókedvezmények összegének csökkentése lényegében a migráns munkavállalókat érinti, mivel gyermekek esetében gyakrabban előfordulhat, hogy más tagállamban rendelkeznek lakóhellyel. Ezenkívül az ellátások összegének az Osztrák Köztársasággal szomszédos államokra vonatkozóan alkalmazott együtthatóit meghatározó táblázatokból nagyon világosan kitűnik, hogy az ezen államok többségében fennálló, az Osztrák Köztársaságtól eltérő életszínvonal miatt azok a munkavállalók, akik a szabad mozgáshoz való jogukat ezen államokból kiindulva gyakorolták, jelentős többségükben azok, akik az Ausztriában nyújtottnál alacsonyabb összegű szociális és adókedvezményekben*

részesülnek. Márpedig a Számvevőszék jelentésének a Bizottság által benyújtott és az Osztrák Köztársaság által hivatkozott adatai szerint a 2016. évi kifizetések körülbelül 50% a Magyarországon és Szlovákiában, továbbá 40% a Cseh Köztársaságban, Lengyelországban, Romániában, valamint Szlovéniában lakóhellyel rendelkező gyermekekre vonatkozott.”²⁸

Másrészt, a Főtanácsnok alapvetően az a Magyarország által is sokszor hangoztatott érvet is megerősítette, miszerint *„...a migráns munkavállalók az általuk végzett tevékenységek után fizetendő szociális és adójárukek megfizetésével hozzájárulnak a fogadó tagállam társadalompolitikájának finanszírozásához, ami igazolja a nyújtott ellátások és előnyök egyenlőségét.”²⁹*

Az Európai Bíróság a 2022. június 16-án meghozott ítéletében³⁰ elmarasztalta az Osztrák Köztársaságot az Európai Bizottság által előhívott mindkét jogalapon. Ez azt jelentette, hogy magát az osztrák jogszabályt mondta ki uniós jogba ütközőnek, amely alapján nem lehetett volna csökkenteni az uniós munkavállalók gyermekeinek járó ellátások összegét.

2.3. Osztrák bíróság felterjesztései: a C-163/20. sz. ügy és a C-574/20. sz. ügy

A C-163/20. sz. AZ ügyet 2020. április 16-án nyújtotta be az Európai Bíróságnak a bécsi székhelyű szövetségi pénzügyi bíróság (Bundesfinanzgericht, a továbbiakban: BFG).³¹ Az ügy több szempontból fontos:

- egyrészt, mert tárgya ugyanaz a családi ellátások indexálását kimondó osztrák törvény, mint az előbb elemzett ügyben,
- másrészt ez egy konkrét eset, konkrét sértetekkel, amely előzetes döntéshozatali eljárás keretében került az Európai Bíróság elé,
- valamint az ügy előterjesztője maga a családtámogatási ügyekben egyébként illetékes osztrák

szövetségi pénzügyi bíróság (Bundesfinanzgericht), amely maga is kétségeket fogalmazott meg az osztrák törvény vonatkozásában.

Ebben az ügyben a BFG megismétli az Európai Bizottság kérdését, miszerint ellentétes-e az uniós joggal a FLAG indexálást kimondó határozata. Ennél pontosabb és részletesebb a C-574/20. sz. XO ügy, amelyet 2020. november 3-án terjesztett az Európai Bíróság elé előzetes döntéshozatali eljárásban a bécsi BFG, és amely több további jogi kérdést is magában foglal.³² Az ügyekben sem Főtanácsnoki Indítvány, sem Európai Bírósági ítélet nem került elfogadásra. A C-163/20. sz. ügyben a megkeresést

²⁸Indítvány 130. pont.

²⁹Indítvány 143. pont.

³⁰C-328/20. sz. Európai Bizottság kontra Osztrák köztársaság ügy [ECLI:EU:C:2022:468]

³¹C-163/20. sz. AZ kontra Finanzamt Hollabrunn Korneuburg Tulln, HL 2020.7.7.

³²C-574/20. sz. XO kontra Finanzamt Waldviertel ügy, HL 2021.01.15. Bundesfinanzamt beadvány: <https://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=236042&pageIndex=o&doclang=hu&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=1740336> (Letöltés: 2022. szeptember 28.)

a BFG határozatával a C-328/20. sz. ügy eldöntése után visszavonta,³³ így ott az uniós szintű eljárás

befejeződött.³⁴ Mivel a C-574/20. sz. ügy még folyamatban van, ezzel foglalkozunk részletesen.

2.3.1. A C-574/20. sz ügy tényállása

A cseh állampolgár felperes, valamint a felperes férje, mostohagyermek és férjével közös két lánygyermek a Cseh Köztársaságban rendelkeznek lakóhellyel. A felperes 2017 júliusától 2020 februárjáig különböző osztrák munkáltatóknál dolgozott Ausztriában. A felperes és férje családi jövedelmük összege alapján a Cseh Köztársaságban nem jogosult a megfelelő ottani családi ellátásra. A vitatott időszakot a 2019. január és 2020. március közötti időszak képezi. 2018. december 31-ig a felperesnek teljes összegben folyósították az osztrák családi támogatást, amiről értesítések is kaptak 2018. április 20-i és 2019. augusztus 20-i keltezéssel. Miután 2019. január 1-jével bevezették a családi támogatásnak a lakóhely szerinti állam árszínvonalához kötött indexálását, az ellátást csökkentették, de erről nem küldtek külön értesítést számára. A felperes csupán a folyósított

összegek alapján vette észre a csökkentést. 2019. február 14-én a felperes kérelmet nyújtott be annak elismerése iránt, hogy a családi támogatást ne indexált összegben folyósítsák, és kérte a különbözetek összegének utólagos kifizetését.

Az alperes hatóság (a waldvierteli adóhivatal) az új jogi szabályozásra hivatkozva határozatával a kérelmet, mint megalapozatlant elutasította. A felperes ezzel szemben benyújtott panaszát az alperes hatóság előzetes határozatával ismételt, mint megalapozatlant elutasította. Ezt követően a felperes bírósághoz fordult, és előzetes döntéshozatal iránti kérelemnek az Európai Unió Bírósága elé terjesztését indítványozta. A nemzeti bíróság (Bundesfinanzgericht (szövetségi pénzügyi bíróság)) helyt adott az indítványnak, és tizennégy kérdést terjesztett az Európai Bíróság elé.

2.3.2. A C-574/20. sz ügyben feltett kérdések

Az osztrák szövetségi pénzügyi bíróság tizennégy kérdést intézett az Európai Bírósághoz. Ezek egy része megegyezik az Európai Bizottság által feltett kérdésekkel, amely a FLAG rendelkezéseinek uniós jogba ütközését érintik (különösen a 883/2004/EK rendelet 7. és 67. cikkeit).³⁵

Utalnunk kell a beadvány 18. pontjára, amely sejteti a bíróság álláspontját: *„Végül kétségesnek tűnik az indexálás arányossága és Ausztria magatartásának koherenciája, mivel az önkormányzatok tisztviselői más uniós tagállamba történő kiküldetésük esetén teljes összegű családi támogatásban részesülnek, a Cseh Köztársaság tekintetében viszont 38,1%-kal leértékeltek a családi támogatást az uniós indexálásról szóló rendelet alapján, míg azonos időszakban az (ennél fogva alacsonyabb) belföldi árszínvonalhoz képest 7-10%-ban állapított*

*ták meg a Prágába kiküldött diplomáciai személyzet vásárlóerő-kompenzációs pótlékát.”*³⁶ A hatodik és hetedik kérdések ezt követően már kifejezetten arra vonatkozó megkeresést tartalmaznak, hogy miként kell eljárni azon egyedi határozatok vonatkozásában, amelyek – ha az uniós jogellenesség az első öt kérdés alapján kimondásra kerül – ezen az eleve nem megfelelő törvényi jogalapon kerültek elfogadásra. Vagyis érvényesnek kell-e kezelni az ellátásokat lecsökkentő határozatokat. Konkrétan: *„Úgy kell-e értelmezni a rendelet „általános hatályának” az EUMSZ 288. cikk második bekezdésében szereplő fogalmát és e rendelkezés teljes egészében kötelező és közvetlenül alkalmazandó” szövegrészét, hogy azok az illetékes intézmény indexálást előíró szabályokon alapuló egyedi szabályainak érvényes létrejöttét*

³³BESCHLUSS DES PRÄSIDENTEN DES GERICHTSHOFS, 29. Juni 2022 Streichung [ECLI:EU:C:2022:600].

³⁴A C-163/20. sz. ügyben a megkeresést a BFG határozatával visszavonta (BFG 18. 6. 2022, RE/7100001/2022). Ezáltal a felfüggesztett eljárás folytatódott, amelyet 2022. július 7-én eldöntött az osztrák bíróság: https://360.lexisnexis.at/d/u_finanz_BFG_2022_lnat_cases_vt_137077__6fe4898703?origin=lk

³⁵Beadvány, 1-5. kérdések, 3-4. oldalak.

³⁶Beadvány, 18. pont, 12. oldal.

is megakadályozták, és az alapügyben megtámadott határozat nem rendelkezik alaki jogerővel”.³⁷ Továbbá, a nemzeti bíróság hogyan járhat el helye-

sen a jogsérelem orvoslása érdekében.³⁸ Vagyis láthatólag az osztrák szövetségi pénzügyi bíróság abban az irányban gondolkodott, hogy az

3. Az uniós joggal való összeegyeztethetlenség jogkövetkezményei

Amikor az Európai Bíróság 2022. június 16-án meghozta ítéletét a C-328/20. számú ügyben, és kimondta az osztrák törvény uniós joggal való összeegyeztethetlenségét, akkor már tárgysorozatba vette a fent említett, időben későbbi C-163/20. számú AZ és a C-574/20. számú XO

ügyet is. Az Európai Unió Bíróságának ítéletei erga omnes hatállyal bírnak: „Az értelmezési kérdések feltételének lehetősége azt a célt szolgálja, hogy az egységes uniós jogi előírások a tagállamokban valóban egységes értelmezést nyerjenek”.³⁹

3.1. A Bundesfinanzgericht ítéletei

Az osztrák szövetségi pénzügyi bírósági szervezetszerkezet tisztában volt vele, hogy az indexálás vonatkozásában jogi érdemét tekintve az ügyet az Európai Bíróság eldöntötte, kimondta az indexálást előíró osztrák törvény uniós jogba ütközését. Ennek eredményeképpen a C-163/20. sz. AZ ügyben 2022. június 18-án a BFG határozatot hozott az előzetes döntéshozatali kérelem visszavonásáról, majd 2022. július 7-én határozatot hozott a C-163/20. sz. felterjesztés alapjául szolgáló alapügyben is (RV.7101361.2022).⁴⁰ A BFG hangsúlyozta, hogy az indexálás az Európai Bíróság szerint ellentétes az uniós joggal, ezért az esetet úgy fogja eldönteni, hogy a FLAG törvény kérdéses rendelkezését (8a cikkét) nem alkalmazza.⁴¹ Majd kimondta, hogy helyre kell állítani a jogszerű állapotot, és kötelezte a hatóságot, hogy fizesse ki a családi pótlékot a jogosultnak, abban az összegben, amely a FLAG 8a. cikke – tehát az indexálás nélküli – számítás szerint visszamenőlegesen jár.⁴²

Pár nappal a C-163/20. sz. felterjesztés alapjául szolgáló ügy eldöntését követően a BFG 2022. július 14-én ítéletet hozott egy másik ügyben is.⁴³ A 22 oldalas ítéletben Elisabeth Wanke bírónő, egyesbíróként eljárva bemutatja az eljárást, és kiindulási alapként rögzíti, hogy a BFG 2020. április 16-án meghozott, RE/7100001/2020. számú határozatával előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezett a Szerződés 267. cikke alapján az Európai Bíróság előtt, illetve az eljárást felfüggesztette. A felfüggesztett eljárást 2022. július 7-én folytatták, amelyben megállapították, hogy a hatóságnak ki kell fizetnie a családi pótlékot az eredeti összegben. Az ítéletben a bírónő hivatkozik az Európai Bíróság C-328/20. sz. ítéletére, továbbá az előbb említett RV.7101361. sz. BFG ítéletre, majd kötelezi a hatóságot, hogy fizesse ki a családi pótlékot a jogosultnak, abban az összegben, amely a FLAG 8a. cikke – tehát az indexálás nélküli – számítás szerint visszamenőlegesen jár.

³⁷Beadvány, 6. kérdés, 4. oldal.

³⁸A nemzeti bíróság további kérdései olyan eljárási kérdéseket érintenek, amelyek specifikusak az osztrák jogban, illetve foglalkoznak az ellátások halmozódásának tilalmával is.

³⁹Somssich Réka, Az Európai Bíróság In: Arató, Krisztina; Koller, Boglárka (szerk.) Az Európai Unió politikai rendszere, Budapest, Ludovika Egyetemi Kiadó (2019), 136. o.

⁴⁰https://360.lexisnexis.at/d/u_finanz_BFG_2022_lnat_cases_vt_137077__6fe4898703?origin=lk (Letöltés: 2022. október 10.) [ECLI:AT:BFG:2022:RV.7101361.2020.]

⁴¹Ibid. „Nichtanwendung von § 8a FLAG 1967 [...] Die einzige unionsrechtskonforme Lösung der hier anhängigen Rechtssache kann nur darin bestehen, gemäß dem Urteil EuGH 16. 6. 2022, C-328/20 § 8a FLAG 1967 [...] infolge Verdrängung durch das Unionsrecht nicht anzuwenden.“

⁴²Ibid. „Gemäß § 25 Abs. 1 BFGG und § 282 BAO ist das Finanzamt verpflichtet, im gegenständlichen Fall mit den ihm zu Gebote stehenden rechtlichen Mitteln unverzüglich den der Rechtsanschauung des Bundesfinanzgerichtes entsprechenden Rechtszustand herzustellen und die Auszahlung der Familienbeihilfe und des Kinderabsetzbetrags im ausgeführten Umfang, also ohne Anwendung der Indexierungsbestimmungen von § 8a FLAG 1967 und § 33 Abs. 3 Z 2 EStG 1988, vorzunehmen.“

⁴³https://findok.bmf.gv.at/findok?execution=e1s1_RV/7101810/2020.sz.itélet.

Ezt követően további ügyekben is úgy döntött a BFG (RV/7101907/2020, RV/7101370/2020⁴⁴), hogy az egyedi ügyekben a felperesek jogosultak a különbözet kifizetésére.

Ugyanakkor az Európai Bíróság nem tért, nem is térhetett ki a C-328/20. számú eset kapcsán azok-

nak az osztrák anyagi jogi és eljárási jogi kérdéseknek a megválaszolására, amelyeket a nemzeti bíróság feltett a másik, C-574/20. számú XO ügyben. Fontos hangsúlyozni, hogy ezt a felterjesztést nem vonta vissza a BFG, tehát ez az ügy jelenleg is eldöntésre vár.

3.2. A FLAG törvény jogellenes rendelkezéseinek hatályon kívül helyezése

Az osztrák parlament az Európai Bíróság döntését követően, 2022. július 28-i hatállyal módosította a FLAG törvényt.⁴⁵ A módosító törvény 1. § (2) bekezdése hatályon kívül helyezte az indexálást tartalmazó 8a cikket, a módosító törvény 1. § (5) bekezdése pedig az eljárást tartalmazó 53. § (4) bekezdését. Emellett a 1. § (6) bekezdése kimondta, hogy a hatályon kívül helyezés visszamenőleges, 2019. január 1-jére. Ez azt jelenti, hogy az indexálásról szóló rendelkezéseket nem a jövőre nézve törölték, hanem az elfogadásukra visszamenőleg, amely azt jelenti, hogy úgy kell tekinteni, mintha el sem fogadták volna őket. Értelemszerűen két jogosulti csoportot lehet megkülönböztetni: azokat, akiknek csökkentették az ellátását, és azokat, akikét növelték. A módosító törvény különböző megoldást tartalmaz a két csoportra.

A módosító törvény 1. § (6) bekezdése konkrétan kimondja a különbözetek automatikus megfizetési kötelezettségét akkor, ha az indexálás csökkentette az ellátást: *„A családi pótlékok utólagos kifizetése olyan gyermekek után, akik Bulgáriában, Németországban, Észtországban, Görögországban, Olaszországban, Horvátországban, Lettországban, Litvániában, Máltán, Lengyelországban, Portugáliában, Romániában, Szlovákiában, Szlovéniában, Spanyolországban, Csehországban, Magyarországon vagy Cipruson tartózkodtak vagy tartózkodnak, automatikusan megtörténik, amennyiben a családi pótlék eljárásban rendelkezésre álló adatok alapján ki-*

*fizetés teljesíthető.”*⁴⁶ Vagyis a 2019. január 1-eje utáni csökkentett kifizetéseket úgy kell kezelni, hogy a csökkentésnek nem volt jogalapja, ergo a nem csökkentett összegeket kell kifizetni. A különbözetek főszabályként minden gyermek után járnak, akik az említett országokban laknak vagy laktak, külön kérelem benyújtása nélkül.⁴⁷ Ugyanakkor, amennyiben nem áll rendelkezésre adat a hatóság rendszerében, az érintettnek kérelmet kell előterjesztenie. Ergo, ha valamely korábban családi pótlékra jogosult személy nem kapja meg automatikusan a különbözetet, annak folyósítását kérnie kell a hatóságoktól.

A módosító törvény 1. § (6) bekezdése arról is rendelkezik, hogy *„A Belgiumban, Dániában, Finnországban, Franciaországban, Írországban, Izlandon, Luxemburgban, Hollandiában, Norvégiában, Svédországban, Svájcban vagy az Egyesült Királyságban élő vagy állandó lakóhellyel rendelkező gyermekek után kifizetett családi pótlék összegét 2022. június 30-ig jogszerűnek kell tekinteni.”*⁴⁸ Ergo, ahol Ausztria többet fizetett az indexálás miatt, azokat az összegeket nem követeli vissza a jogosultaktól, esetükben tehát 2022. június 30-ig az emelt összeg jár, azt követően viszont az összeg visszacsökken az általános szintre.

Sajnálatos módon az indexálással kapcsolatban nem készült pontos eljárási szabály sem a bevezetések, és úgy tűnik a jogszabály hatályon kívül helyezésekor sem. Emiatt az érintettek számára nem

⁴⁴<https://findok.bmf.gv.at/findok?execution=e2s1> RV/7101370/2020., 2022. augusztus 8., RV/7101907/2022., 2022. július 14.

⁴⁵<https://www.ris.bka.gv.at/eli/bgbl/1/2022/135>

⁴⁶FLAG módosítás, 1. § (6): *„Die Nachzahlungen an Familienbeihilfe für Kinder, die sich ständig in Bulgarien, Deutschland, Estland, Griechenland, Italien, Kroatien, Lettland, Litauen, Malta, Polen, Portugal, Rumänien, Slowakei, Slowenien, Spanien, Tschechien, Ungarn oder Zypern aufgehalten haben oder aufhalten, erfolgen automationsunterstützt, soweit auf Grund der im Familienbeihilfenverfahren vorhandenen Daten eine Auszahlung durchführbar ist.”*

⁴⁷<https://www.bmf.gv.at/public/top-themen/indexierung.html> (Letöltés: 2022. október 10.)

⁴⁸FLAG módosítás, 1. § (6): *„Familienbeihilfenbeträge für Kinder, die sich ständig in Belgien, Dänemark, Finnland, Frankreich, Irland Island, Luxemburg, Niederlande, Norwegen, Schweden, Schweiz oder dem Vereinigten Königreich aufgehalten haben oder aufhalten, gelten bis zum 30. Juni 2022 in Bezug auf die Höhe als rechtmäßig zuerkannt“*

volt ismert, hogy miért és mennyivel csökkent az ellátásuk, élhetnek-e jogorvoslattal, és most sem is-

mert, hogy miért és mekkora összegben juthatnak az elmaradt összeghez.

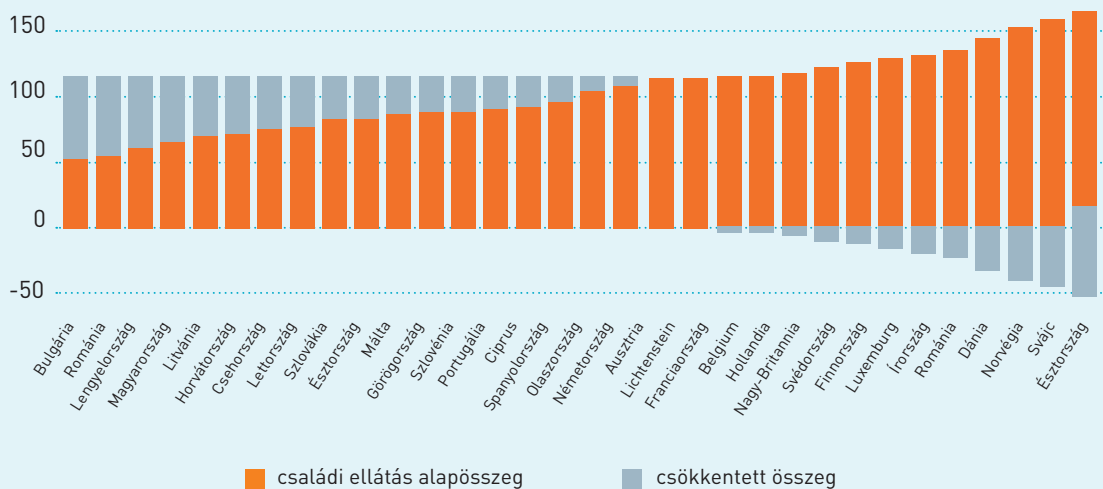
3.3. A jog a statisztika szemével

Érdekes egy kicsit alaposabban megnézni az indexálást érintő – nem túl számos – statisztikai adatot.⁴⁹ Amint az az alábbi szemléletes ábrából is látható, valójában szinte minden nem Ausztriában élő gyermek után módosítani kellett az osztrák alapösszeget, mert egyedül Liechtenstein életszínvonal adatai egyeznek meg az osztrákkal. A FLAG tehát az osztrák hatóságoknak extra adminisztrációs terhet és költséget kreált (még akkor, ha ez csak egy minimális beállítási kérdés a számítógépes programban). Továbbá, ha összevetjük ezt az ábrát a Fótanácsnok-

nak a C-328/20. sz. ügyben tett megállapításával, miszerint „a 2016. évi kifizetések körülbelül 50%-a Magyarországon és Szlovákiában, továbbá 40%-a a Cseh Köztársaságban, Lengyelországban, Romániában, valamint Szlovéniában lakóhellyel rendelkező gyermekekre vonatkozott”⁵⁰, akkor látható az is, hogy a gyermekek legalább 90%-a esetében csökkentek az ellátások. De vélhetően még ennél is több esetben, mert a tipikusan mobil munkavállalókat kibocsátó Spanyolország, Portugália és Olaszország is a csökkentéssel érintett országok között van.

1. ábra: Családi ellátások indexálása 2019-2022

Forrás: Vera Glassner, Österreich muss EU-widrig gekürzte Familienleistungen zurückzahlen, 2. o.

A családi pótlékot 2018-ban 133.000 gyermeknek, 2019-ben 137.100 gyermeknek folyósították úgy, hogy a gyermek egy másik EGT tagállamban vagy

Svájcban élt, a kifizetett összeg 2018-ban – indexálás nélkül – kerekítve 46,2 millió euró, 2019-ben – indexálással – 36,7 millió euró volt.⁵¹ Nagyjából

⁴⁹Vera Galssner, Österreich muss EU-widrig gekürzte Familienleistungen zurückzahlen, <https://awblog.at/oesterreich-muss-gekuerzte-familienleistungen-zurueckzahlen/> (Megjelenés: 2022. július 27. Letöltés: 2022. szeptember 20.)

⁵⁰C-328/20. sz. ügy, Fótanácsnoki Indítvány 130. pont.

⁵¹https://www.parlament.gv.at/PAKT/VHG/XXVII/AB/AB_00269/index.shtml (Parlamenti kérdésre adott válasz, 2020. január 31., letöltés: 2022. szeptember 28.)

9,5 millió euró volt tehát a költség csökkenés az indexálás bevezetésének első évében. 2020-ban 132.000 gyermeknek, 2021-ben 125.300 gyermeknek folyósították a családi ellátást más EGT tagállamba vagy Svájcba, a költségek 2020-ban kerekítve 35,9 millió eurót, 2021-ben 34,2 millió eurót tettek ki.⁵² A 2019-2021 közötti 3 évben tehát nagyjából 30 millió eurós megtakarítást értek el. A kiadásokat

a családi terhek kiegyenlítésért felelős alaphoz (Familienlastenausgleichsfonds) fizetik, amelynek az éves költségvetése 2020-ban 7 Mrd euró volt – igaz, nemcsak a családi pótlékot, hanem számos más ellátást és szolgáltatást is fizetnek belőle –, az alap kiadásaihoz képest az évi 10 millió eurós költségmegtakarítás a családi pótlék tekintetében arányaiban 0,14%.

IV. Összefoglalás

A cikk két kérdést vizsgál, egyrészt az indexáláshoz hozott Európai Bírósági döntés előzményeit és magát a döntést, másrészt a döntés következményeit, nevezetesen, hogyan kaphatnak jóvátételt azok a családok, amelyekről három és fél éven át elvették családi ellátásuk egy részét.

A cikk az első téma vonatkozásában kitér az EUMSZ és a vonatkozó másodlagos jog releváns rendelkezéseire és az Európai Bíróság korábbi jogeseteire, amelyek együttesen kimondják – a közös háztartás fikciójára építve – a jogosultságot az ellátásra az egyenlő bánásmód alapján, a saját állampolgároknak adott összegben. Ezt követően részletesen elemzésre kerül a C-328/20. sz. ügy, amelyben az Európai Bíróság nem hagyott semmilyen kétséget abban a tekintetben, hogy nem változtatható meg a családi ellátás összege a gyermek lakóhelye alapján, a 883/2004/EK rendelet alapján sem. Az Európai Bíróság utalt arra, hogy pénzügyi okokkal nem indokolható a közvetett diszkrimináció, tehát nem megalapozott a megkülönböztetés, kimondta az osztrák FLAG törvény uniós jogba ütközését.

Meg kell jegyezni, hogy a tagállamoknak van szuverenitása abban a tekintetben, hogy milyen családi ellátásokat nyújtanak, ezek széles skálán mozognak az Európai Unióban.⁵³ A tagállamok bizonyos tények fennállásához köthetik az ellátást, és ennek

mentén jogszerűen sávosan állapíthatnak meg ellátást, pl. a gyermekek számától, életkorától, esetleges tartós fogyatékoságától vagy a szülők jövedelmétől függően, ilyen a magyar rendszer is.⁵⁴ Az indexálással kapcsolatban az a probléma, hogy a megkülönböztetésre okot adó tény a gyermek más tagállami lakóhelye, amely így – az uniós jogban egyértelműen tiltott – lakóhely alapú megkülönböztetés.

A cikk a másik téma vonatkozásában kitér az Európai Bíróság jogesetének elfogadása után Ausztriában megtett jogi lépésekre. E tekintetben a fő megállapításunk, hogy az osztrák jogalkotás és igazságszolgáltatás nagyon gyorsan reagált az Európai Bíróság ítéletére. Egyrészt elfogadtak egy törvényt, amely 2019. január 1-ére visszamenőlegesen hatályon kívül helyezi az indexálást megállapító rendelkezéseket, és bevezet egy automatizmust a visszatartott ellátások utólagos kifizetéséről. Ahogy az indexálás bevezetése, úgy a megszüntetése is az ügyfelek bevonása nélkül történik, az indexálásról is csak az összeg csökkenése alapján szereztek tudomást, most pedig a különbözetek kifizetéséről is csak az összeg beérkezése után értesülnek. Az igazságszolgáltatás szintjén pedig a nemzeti bíróságok pedig sorra marasztalják el az alperesként megjelenő osztrák hatóságokat a korábban

⁵²https://www.parlament.gv.at/PAKT/VHG/XXVII/AB/AB_09922/index.shtml (Parlamentari kérdésre adott válasz, 2022. május 10., letöltés: 2022. szeptember 28.)

⁵³Fűrész Tünde, Molnár Balázs: A családbarát Magyarország építésének első évtizede az Európai Unióban, *Kapocs* 3. évf. 3-4. sz. (2020.) 3-11. oldal.

⁵⁴Dani Csaba – Gellérné Lukács Éva: *Hazai szabályozás uniós kitekintéssel: családok szociális ellátása; öröklési jog az Európai Unióban*, In: Szeibert, Orsolya (szerk.) *Család, gyermek, vagyon: A joggyakorlat kihívásai : Családjogi tanulmánykötet*, Budapest, Magyarország : HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., (2012) pp. 481-496. o, Dr. Molnár Balázs: *Foglalkoztatottak gyermekvállalását és gyermeknevelését segítő ellátások Magyarországon*, Munkajog, 2021/1. 64-71. o.

eljük terjesztett, és az Európai Bíróság ítéletéig felfüggesztett ügyekben.

Nem szabad azonban megfeledkezni arról, hogy hiába történt rendezés a jog szintjén, mégpedig automatikus mechanizmusokkal, ezen automatizmus mögött családok tízezreinek 3 és fél éven keresztül történő hátrányos megkülönböztetése sejlik fel. Ezen hosszú idő alatt a más tagállamban élő gyermekeik után kevesebb ellátást kaptak, a gyermekeikre kevesebb pénzt fordíthattak, és joggal érezhették magukat másodrendű polgároknak. Hiába tehát most a gyors intézkedés, az indexálás visszavonhatatlanul beégett a köztudatba, egy igen jól megragadható példájává vált a mobil munkavállalók megkülönböztetésének, annak, hogy egy fogadó országban valójában mit is gondoltak a más tagállamból érkezőkkel szembeni szolidaritásról. Mert ne feledkezzünk meg arról, amit a C-328/20. számú ügyben a Főtanácsnok hangsúlyozott: a mobil polgárok az adófizetésben pont ugyanolyan kötelezettségekkel rendelkeznek, mint a saját állampolgárok, tehát a fogadó ország ebből a szempontból egyenlően kezelte őket. A megkülönböztetés csak a juttatás oldalon jelentkezett, ahol már nem

tartották be az egyenlő bánásmódot. A 2019-2021 közti időszakról elérhető nyilvános statisztikai adatok pedig azt mutatják, hogy – nagyjából hasonló számú jogosult gyermek mellett (átlagosan éves szinten 130 ezer fő) – 10 millió eurós megtakarítást eredményezett évente a családi pótlék terén az indexálás, amely az összeg kifizetésért felelős alap éves költségvetésének 0,14 %-át teszi ki.

Sajnos az indexálás súlyos sebet ejtett az uniós polgárság, tágabb értelemben a szociális Európa szövetén, megerősítve azt a sztereotípiát, hogy a nyugati országokban a keletről érkező munkavállalókat még mindig másodrendűként kezelik.⁵⁵ Ráadásul mindez elkerülhető lett volna, hiszen a történet legelején lehetett tudni, hogy az osztrák szabályozás nem fogja kiállni az uniós jog próbáját, és ezt még Ausztriában is tudták, amit az is mutat, hogy több osztrák EP képviselő írásbeli kérdéssel fordult e tárgyban még 2017-ben az Európai Bizottsághoz, amelyre azt a választ kapták, hogy a tervezett intézkedés ellentétes lesz az uniós joggal, illetve az ügyben az osztrák bíróságok is – köteleiknek hangot adva – több előzetes döntéshozatali megkereséssel éltek az Európai Bírósághoz.

.....

⁵⁵Dagmar Rita Myslinska, *Not Quite Right: Representations of Eastern Europeans in ECJ Discourse*, *International Journal of Politics, Culture, and Society*, <https://doi.org/10.1007/s10767-020-09368-2> 2020. június 10.